

THE JOURNAL OF SOCIAL ISSUES
1971 vol. 27, No. 1

**The Society for the Psychological
Study of Social Issues**
NOVA I STARA LJEVICA

Sadržaj:

- 1) Izgubljena nada u pomirenje: Nova ljevica nasuprot staroj ljevici — Armand L. Mauss
- 2) Nova ljevica i američka politika nakon deset godina — Richard Flacks
- 3) Politički libertarianizam na Berkeley-u: primjena perspektiva Nove studentske ljevice — Henry C. Finney
- 4) Kriteriji i mogućnosti uspjeha u radikalnom političkom pokretu — N. J. Demerath III, Gerald Marwell i Michael T. Aiken
- 5) Uključivanje većine u pokrete manjina: građanska prava, ukinuće ropstva crnaca, i partija (nedodirljivih) — Gary T. Marx i Michael Useem
- 6) Aktivnost Stare i Nove ljevice u zakonskom poretku: interpretacija — Nathan Hakman
- 7) Romantici i renegati: političko otpadništvo i radikalna ljevica — Gilbert Abcarian
- 8) Nova ljevica kao Desnica: konvergentni predmeti političkog nezadovoljstva — David R. Schweitzer, James M. Elden
- 9) Studentska ljevica u Puerto Ricu — Arthur Liebman
- 10) Udavljeni zvijezdama i prugama — Armand L. Mauss

THE JOURNAL OF SOCIAL ISSUES

Komentari i odgovori

- 1) Komentar »Tri ne tako jasna priloga psihologiji mira« (autor: Ralph K. White) — Fred Arnstein
- 2) Odgovor Ralph K. Whitea
- 3) Protuodgovor Freda Arnsteina

- 4) Ponovni odgovor Ralph K. Whitea
- 5) H. Edward Ransford: Komentar na »Unutarnjo-vanjska kontrola i crnačka borbenost« od John R. Forward i Jay R. Williams
- 6) Odgovor John R. Forwarda i Jay R. Williams

Izgubljena nada u pomirenje:

Nova ljevica nasuprot Staroj ljevici

Armand L. Mauss

U suvremenom američkom društvu prisutna su dva lijeva pokreta — tzv. nova i stara ljevica. Među njima postoje sličnosti, ali razlike mnogo više privlače pažnju društvenih istraživača. Nije to samo generacijski konflikt, kako ga prikazuju neki autori. Kronološka generacija ne podudara se nužno s ideološkom.

Pod starom ljevicom podrazumijevamo heterogeni radikalni politički pokret koji se javio početkom 20 st., a naročito 30-tih godina u vrijeme krize. Obuhvaćao je male partije marksista, fabijanaca, neka radnička udruženja i napredne intelektualce. Zajednička im je bila težnja za radikalnom promjenom kapitalističkog sistema i uspostavljanjem neke vrste socijalizma. S vremenom je zahtjev za postizanje političke moći za radnike slabio, a radikalizam stranke prešao je u epohi »hladnog rata« u oportunistički.

Nova ljevica počela se formirati 60-tih godina potaknuta pokretima za civilna prava. Oni zahtijevaju redistribuciju političke moći i promjene u načinu života, te prestanak rata u Vietnamu.

Problemsko razgraničenje među ovim partijama pokazuje velike razlike u idejama i ponašanju. Autor svrstava te glavne razlike u četiri grupe: socijalni korijeni i orijentacije, političke pozicije, strategije i istaknute ličnosti i organizacije. Prva kategorija bavi se segmentima društva iz kojih se regrutiraju pripadnici pokreta. Stara ljevica se u početku oslanjala na radnike kao svoju osnovu, ali je postepeno odbijala od

sebe borbenije, siromašnije slojeve da bi u novije vrijeme gotovo potpuno prihvatila politiku liberalnijeg krila Demokratske stranke.

Većina autora se slaže da je osnova nove ljevice građanska a ne radnička. Njena ideološka orijentacija nije jedinstvena ni jednostavna. Ona se identificirala s nemoćnima i obespravljenima svake vrste, protiv sistema, establishmenta, protiv svakog tko ne odgovara njihovim zahtjevima. Nova ljevica je orijentirana na sadašnjost, često nihilistička i pesimistička u pogledu budućnosti i pokreta i društva. Dok je stara ljevica bila kolektivistička u programima, mlađi ističu individualizam, opiranje partijskoj disciplini pa čak i anarhizam. Stara ljevica imala je povjerenje u centralnu vlast, dok nova ljevica dovodi u pitanje svaki oblik vlasti.

U odnosima između rasa stara ljevica je uglavnom zastupala jedinstvo, a u novoj prevladava separatizam (Black Power), možda zbog razočaranja u neuspjeh integracionista. Stara ljevica je u vanjskoj politici podupirala pokrete za mir i ratove za oslobođenje. Razlike u strategiji obiju partija nisu naročito velike. Demonstracije, štrajkovi, protestni marševi dobili su kod nove ljevice nešto žešći oblik, a ona dopušta i terorističke akcije i nasilje, ali ne kao kolektivnu akciju.

Govornici nove ljevice ističu da je njihov pokret izrastao iz neuspjeha sistema da riješi društvene probleme i neefikasnost stare ljevice. Nova ljevica nije pokret s nadom za budućnost, ona se stalno bori za opstanak zbog svoje razmrvljenosti, represalija društva i asimilacije u sistem njenih članova. I stara ljevica i centar i desnica slažu se u tome da je ona prošla svoj vrhunac i da se sve više gubi. Ipak nova ljevica je u određenom trenutku dobro prodrmla temelje suvremenog američkog društva i dovela u pitanje čitav sistem vrijednosti, stvorivši novu etiku i način ponašanja.

Marija Vučetić

AMERICAN JOURNAL OF SOCIOLOGY
1/1971

Sadržaj:

- 1) Socijalne i psihološke posljedice međugeneracijske profesionalne mobilnosti — Kenneth Kessin

- 2) Mobilnost i zadovoljstvo s poslom: diskusija o upotrebi modela mobilnosti — Barbara Laslett
- 3) Statusna protivuriječnost i pripadnost etnoreligijskim grupama kao determinante socijalne participacije i političkih stavova — Edward O. Loumann i David R. Segal
- 4) Komentar: budućnost studija o socijalnoj mobilnosti — S. M. Miller
- 5) Anomija u getu: studija tipova susjedstva, rase i anomalije — Robert A. Wilson
- 6) Školski etnički stav, socijalna pozadina i obrazovni planovi meksičko američkih i angloameričkih studenata viših škola — Warren TenHouten, Tzuen — Jen Lei, Françoise Kendall i C. Wayne Gordon
- 7) Porodični status, socijalizacija i studentska politika: multivarijantna analiza — Richard G. Braungart

Komentari i rasprave

Edward Gross: O Liebersonovoj studiji o vojno industrijskim vezama: pismo poštovaoca s implikacijama
Paul Stevenson: Američki kapitalizam i militarizam: kritika Liebersona

Edward O. Laumann
David R. Segal

Statusna inkonzistencija i etnoreligijska pripadnost kao determinante socijalne participacije i političkih stavova

Prema teoriji statusne inkonzistencije ljudi u složenim društvima zauzimaju različite položaje u statusnim sistemima. Vrlo često postoji inkonzistentnost askriptivnog statusa (rase, religije) i postignutog statusa na osnovu obrazovanja ili poslovnog uspjeha. Osobama tako različitih statusa vrlo je teško uspostaviti zadovoljavajuće socijalne kontakte jer ih ljudi različito procjenjuju.

Ovom modelu inkonzistencije upućeni su mnogi prigovori pa je i ovo istraživanje pokušalo analizirati efekte etnoreligijske pripadnosti i obrazovanja na razne političke i socijalne stavove. Obrazovanje je uzeto kao dimenzija postignutog statusa, a rasa, religija i etnička pripadnost kao najčešće dimenzije askriptivnog statusa. Istraživanje je provedeno u ljeto 1966. g., na uzorku od 1013 bijelaca, rođenih Amerikanaca muškaraca u dobi od 21—64 godine. Rasa je na taj način bila isključena a kao dimenzija askriptivnog statusa uzeta je

etnička pripadnost. Pošto je Segal u ranijem istraživanju pokazao da su politički efekti statusne inkonzistentije očituju onda kad je nizak askriptivni status pojedinca socijalno vidljiv, istražena je i vidljivost kao jedan od uvjeta statusne inkonzistentije. Na prvoj razini analize ispitano je da li su razlike u političkim stavovima uvjetovane razlikama u obrazovanju, etničkim razlikama ili objema. Na drugoj razini istraživalo se da li su efekti tih varijabli samo aditivni ili je postojala i statistička interakcija. Konačno, u slučaju interakcije, ispitivalo se da li su ti efekti specifično statusno inkonzistentnog porijekla ili pod utjecajem nekih drugih karakteristika grupa.

Zavisne varijable podijeljene su u dvije skupine. Prva skupina obuhvaćala je mjere raznih aspekata čovjekovog odnosa prema političkim i ekonomskim problemima. Druga skupina obuhvaćala je aspekte čovjekove participacije u primarnim i sekundarnim grupama. Pretpostavljalo se da će liberalna orijentacija biti karakteristična za statusno inkonzistentne pojedince, a isto tako da će zbog svog socijalnog ambiguiteta izbjegavati članstvo u sekundarnim udruženjima i birati prijatelje podjednakog statusa i porijekla. Analiza odnosa obrazovanja i etničke pripadnosti prema zavisnim varijablama kod svih 15 grupa iz uzorka nije ustanovila interakciju. Prema teoriji etničkih razlika, međutim, moguće je da se grupe značajno razlikuju među sobom u odnosu na zavisne varijable.

Usporedbom svih 15 grupa, utvrđeno je da njemački prezbiterijanci i Židovi imaju najviši profesionalno obrazovni status i to vrlo stabilan. Ali dok njemački prezbiterijanci imaju izuzetno visok askriptivni status, Židovi su na dnu etničke hijerarhije statusa. U odnosu na ekonomske i političke probleme ove dvije grupe su slične i razlikuju se od ostalih pripadnika visokog statusa iz drugih grupa. Pokazalo se da postoje razlike među etničkim grupama u stavovima i socijalnoj participaciji, ali da teorija statusne inkonzistentije slabo pomaže u objašnjavanju oblika (patterns) tih razlika. Nije pronađen opći obrazac statističke interakcije između etničke pripadnosti i obrazovanja u odnosu na političke stavove i socijalnu participaciju. Neke etničke grupe pokazale su značajne potkulture razlike u političkim orijentacijama i obrascima socijalnosti (Židovi, njemački prezbiterijanci). Održavanje osobina karakterističnih za etni-

čke potkulture dovelo je do takvih rezultata, pa ih teorija etničkih razlika bolje objašnjava nego teorija statusne inkonzistentije.

RASSEGNA ITALIANA DI SOCIOLOGIA 1/1971.

Camillo Pellizzi, Bilješke o sveučilištu **Philip Rieff**, Za jednu teoriju kulture
Melvin M. Tumin, Protest parija
Claus Offe, Politička dominacija i klasna struktura

Bianca Beccalli, Štrajkovi i sindikalna organizacija: Milano 1950—1970

G. Accardi, G. Mottura, E. Pugliese, Nadničari, sindikat i tržište poljoprivrednog rada

Giordano Sivini, Fenomen grupe i upotreba nekih socioloških i politoloških konceptata

Bruno Rizzi, Jedan novi ekonomski sistem

RASSEGNA ITALIANA DI SOCIOLOGIA 1/1971.

Philip Rieff, Za jednu teoriju kulture

Pozivajući se na Freuda, prof. Rieff želi ilustrirati neke krize suvremene zapadne kulture. Kultura, ili »sistem simbola« kako je naziva, sistem je moralnih zahtjeva koji sadrži dva varijabilna motiva: »zabrane« (prohibizioni) i »dozvole« zabranjenog (permisioni delle proibizioni). Ljudska akcija vezana je za taj kompleks »dozvola« i »zabrana« na takav način da on postaje nesvjestan, izvan razuma i bez mogućnosti racionalnog mijenjanja. Revolucija znači preokret u tom odnosu »zabrana« i »dozvola«, ljudi mogu da čine ono što prije nisu mogli i ne smiju ono što je prije bilo dozvoljeno. Da bi promjena bila istinski revolucionarna, mora mijenjati društveni poredak privilegija.

Nije ni svako nasilje ni svaka promjena revolucionarna; ni američka »crna revolucija« to nije. Mogla bi da bude ukoliko bi bila vezana za novi sistem moralnih zahtjeva. Crnci još uvijek žele »pripadati a ne biti drugačiji« (str. 20.), žele proširiti svoj Lebensraum u sistemu moralnih zahtjeva bijelih.

Politika je za Freuda srednji nivo posredovan interakcijom kulture i ličnosti. Njega političke promjene nisu bitno zanimale. Najvažnija je, za njega, bila politika želje, njena ambivalentnost, mogućnost prodiranja određenog sistema moralnih zahtjeva u karakter čovjeka. Ambivalentnost se očituje npr. u postojanju mržnje u religijama koje propo-

vijedaju ljubav (mržnja prema Židovima u kršćanstvu). Ta ambivalentnost omogućuje statičnost i besmrtnost kulture. U trenutku kada jedan određeni zahtjev biva zadovoljen on se pobjednički afirmira i pretvara u imperativ koji producira druge sadržaje »dozvola«. U marksističkoj viziji povijesti buržoazija stvara proletarijat koji će biti subjekt promjene kapitalističkog sistema, ekonomskog, socijalnog i moralnog. Promjena odnosa u kompleksu »zabran« i »dozvola« reflektira se na promjenu distribucije sredstava, uloge i statusa pojedinca i odnosa hijerarhije jednog određenog socijalnog poretka. U tom smislu je marksistički pokret bio istinski revolucionaran. Revolucija stvara nove ljude sposobne da oživljuju mogućnosti koje su do tada bile potisnute. U kulturi konačno slobodnoj od dekadentnog nasilja moralnih zahtjeva novi čovjek bio bi slobodan da analizira vlastito simptomatično ponašanje (str. 26.) Bilo bi to ozdravljenje čovjeka, ali Freud nije vjerovao da se ozdravljenje može naći u onome što je već davno postalo bolest. Revolucija je neophodna zbog neminovne propasti kršćanskog i židovskog sistema moralnih zahtjeva, sistema koji obećavaju spas a za uzvrat traže žrtvovanje čovjeka. Freud zamjera dosadašnjim religijama njihovu spremnost da se prilagođavaju instinktivnim impulsima umjesto da se njima opiru. Realizacija marksizma u sovjetskom boljševizmu, boreći se protiv starih ideologija i religija, stvorila je novi sistem moralnih zahtjeva, ništa manje opasan od prethodnih.

Rieff kod Freuda traži i nalazi revolucionarnost koja negira mogućnost kreacije nove ideologije Super-ega i novog sistema moralnih zahtjeva.

RASSEGNA ITALIANA DI SOCIOLOGIA 2/1971.

Camillo Pellizzi, Značenje i akcija
Erving Goffman, Simptomi mentalnih bolesti i javni poredak

Robert Blauner, Slučaj Huey Newton.
Nepripadnost i reprezentativnost porote u kaznenim postupcima protiv vojnika crnaca

Simon Frith, Kulturne funkcije selektivnog procesa u suvremenoj školi

Giovanni Bechelloni, Sociologija dnevne štampe. Pregled literature i interpretativni prijedlozi

Milly Buonanno, Komentar i kronika u svakodnevnoj štampi: (dis) funkcija uvodnika

Giandomenico Majone, Društvene nauke i društvena inženjerija

Filippo Battaglia, Talijanski sindikalni rukovodioci: neki podaci

RASSEGNA ITALIANA DI SOCIOLOGIA 3/1971.

Camillo Pellizzi, Hipoteze rada
Gianfranco Poggi, Tocqueville i Staendestaat

Johan Galtung, Strukturalna teorija imperijalizma

Celso Furtado, Strukturalna analiza ekonomske zavisnosti

Alberto Martinelli, Koncept dualizma u analizi nerazvijenosti

Italo Signorini, Agɔnwole Agyale: brak između osoba istog spola kod Nzema u jugozapadnoj Gani

RASSEGNA ITALIANA DI SOCIOLOGIA 3/1971.

Italo Signorini, Agɔnwole Agyale: brak između osoba istog spola u jugozapadnoj Gani

Za vrijeme boravka u plemenu Nzema u jugozapadnoj Gani 1970. godine, autor je otkrio postojanje dva oblika institucionaliziranog prijateljstva između osoba istog spola, agɔnwole agyale — prijateljstvo-brak i agɔnwole kpale — veliko prijateljstvo. Bitna funkcionalna razlika između ta dva modela ne postoji. Institucionalizirano prijateljstvo osim intenziteta osjećaja karakteriziraju i neke vanjske manifestacije kao što su dijeljenje hrane i nastambe, određena sakralna potvrda (prinošenjem žrtvi), obaveza dijeljenja velikih financijskih izdataka ...

Osim između pripadnika istog spola agɔnwole kpale rjeđi je, ali mogući, i između osoba različite spolne pripadnosti. U Nzema plemenu na seksualnom polju postoje oštre restriktivne norme, homoseksualni odnosi podliježu društvenoj sankciji. Kod oba tipa institucionaliziranog prijateljstva motivacije za jednu čvršću vezu je ista — velika fizička privlačnost. Uočljive su i razlike u godinama između partnera. Tezu da postoji barem podsvjesna želja za homoseksualni odnos autor potkrepljuje primjerima iz razgovora sa pripadnicima. »... nije prijateljstvo to koje preuzima instituciju braka da bi se adekvatnije izrazilo, već brak sa osjećajima njemu pripisanim predstavlja prirodni i oblatorni put seksualnih odnosa između osoba muškog spola u jednom društvu ko-

je ne dozvoljava drugačiji način zadovoljavanja.» (str. 542.)

Sama ceremonija vjenčanja teži ka ponavljanju idealnog modela heteroseksualnog braka ali je često u znatnoj mjeri pojednostavljena. Zabrane koje proizlaze iz te veze iste su kao one važeće za »normalne« brakove. Preferiranje forme »brak-prijateljstvo« pripadnici Nzama plemena objašnjavaju željom da se posredstvom ceremonije, koja zahtijeva znatan financijski trošak, dokažu iskrenost i intenzitet osjećaja.

Iako neki rezultati istraživanja u Africi ukazuju na postojanje formi braka između osoba istog spola, agnwole agyale predstavlja po svojoj strukturi i funkciji unikum na Crnom kontinentu. U činjenici postojanja bračne veze između dvije osobe istog spola autor vidi potrebu za revizijom dosadašnjih definicija braka koje su koncentrirane na faktoru reprodukcije vrste i legitimizacije poroda. Faktor nesumnjivo značajan, ali ne najznačajniji, i kao što istraživanje pokazuje, ni uvijek prisutan.

STUDI DI SOCIOLOGIA

I—II/1971.

F. Rositi, A. Tosi, Alternativa opće — posebno u urbanom kontekstu

V. Cesareo, Elementi za jednu teoriju devijantnog ponašanja

A. Melucci, Socijalna stratifikacija i klasna struktura u socijalističkim zemljama

E. Rotelli, Socijalna struktura na historiografskom putu Rolanda Mousniera

C. Saraceno, O »krizi obitelji«

G. Catelli, Autoritativni sindrom i dimenzija zajednice

STUDI DI SOCIOLOGIA

I—II/1971.

Alberto Melucci, Socijalna stratifikacija i klasna struktura u socijalističkim zemljama

Konkretna historijska realizacija marksizma postavila je problem objašnjenja postojećih društvenih nejednakosti u istočnovepolskim socijalističkim zemljama i nakon provedenih revolucija koje su ukinule privatno vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju. Funkcionalne teorije na Zapadu (Davis i Moore, Dohrendorf ...) i iste teorije sa nekim preinakama na Istoku ne ukazuju dovoljno na izvorište socijalne stratifikacije. Služeći se teoretskim postavkama »zapadnih« i »istočnih« sociologa i rezultatima empirijskih istraživanja na Istoku, autor te-

melji stratifikaciju ne na optimalnom razmještaju sredstava (što je posljedica), već na podjeli rada vezanoj za sadašnju fazu razvoja proizvodnih snaga.

Bitno je razlikovati dvije faze razvoja u socijalističkim zemljama. Prve poslijeratne godine koje karakterizira jedna kruta ekonomika, faza tzv. »socijalističke rekonstrukcije« i druga koju prati uvođenje tržišnih zakona i proces brze industrijalizacije. Poslijeratna situacija bilježi jednu čvrstu egalitarnu politiku u raspodjeli dohotka i smanjenju razlika između manualnih i nemanuelnih zanimanja. Dozvoljavanjem da mehanizam ponude i potražnje utječe na formiranje cijena i dohotka, usvajanjem tržišnih kriterija povećavaju se razlike i suprotnosti između grada i sela, manualnih i nemanuelnih zanimanja, rastu razlike u dohocima. Povećava se nezaposlenost koja najviše pogađa kategorije nižekvalificiranih. Od široke difuzije obrazovanja prelazi se na uvođenje selektivnih mehanizama koji samo najuspješnijima dozvoljavaju najviše obrazovanje. Dešavaju se promjene u hijerarhiji prestiža u sistemu vrijednosti. Manualni radnici shvaćaju jednakost — »svakome prema svojim potrebama«, dok je nemanuelni vide u približavanju jednome diferenciranom sistemu nagrađivanja. Moć, koncentrirana u rukama tehnokrata i određena deproletarizacija Partije izvorište je stalnih sukoba nove generacije tahnokrata i partijskih veterana proizašlih iz revolucije. Rađa se tako tehnokratska elita koja iz svojih redova regrutira vlastite sljedbenike i vrši kontrolu nad drugim organizacijama. Autor brani hipotezu »da se postojeće nejednakosti i suprotnosti nadovezuju na produkcionu strukturu i na podjelu rada, u mjeri u kojoj su socijalistička društva, prisiljena od strane brze industrijalizacije, zadržala ili prihvatila modele organizacije proizvodnje i podjele rada kapitalističkih zemalja, u toj istoj mjeri dozvolila su zadržavanje ili obnovu sistema stratifikacije« (str. 131.). Model koji podružljavanjem sredstava za proizvodnju garantira nestanak suprotnosti i realizaciju socijalističkog društva, gubi iz vida da je prisvajanje sredstava za proizvodnju od strane proleterke države jedan jedini akt, dok je ukidanje razlika u raspodjeli plod jednog historijskog procesa.

Autor naglašava potrebu da socijalističko društvo osigura uz razvoj proizvodnih snaga i mijenjanje društvenog odnosa i načina prisvajanja društvenog proizvoda. Kao jednu od alternativa re-

afirmacije problema superstrukture on navodi kineski pokušaj.

Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie
Tematski broj 14/1970

SOCIOLOGIJA OBITELJI

- G. Lüschen, E. Lupri: Teoretsko i metodološko značenje sociologije obitelji
C. Broderick, M. Hicks: Tipologija prosidbenih oblika ponašanja u USA
D. Claessens, F. Menne: O dinamici građanske obitelji i njenim mogućim alternativama
C. Remi, J. Sween: Tradicionalni i moderni stilovi života u Africi
E. Devereux: Afinitet i porijeklo u industrijskim društvima
J. Gorecki: Struktura komunističke obitelji: pravne odluke kao instrument promjene
R. Hill: Suvremeni razvoj teorija o obitelji i njihovi konceptualni problemi
H. Johnson: Strukturalno-funkcionalna teorija obiteljskih i rodovskih sistema
E. Köckeis: Obiteljski odnosi starih ljudi
M. Levy: Spol, generacija i modernizacija
G. Lüschen, V. S. Heiskanen, C. Ward, R. O. Blood, M. Lewis: Obitelj i rod: Interakcija i funkcija rituala
E. Lupri: Društvena diferencijacija i obiteljski autoritet
F. Neidhardt: Strukturni uvjeti i problemi obiteljske socijalizacije
E. Pfeil: Velikogradska obitelj
U. Planck: Seoska obitelj u SRNJ
H. Rodman: Bračna moć i izmjena resursa u kulturnom kontekstu
C. Safilios-Rotschild: Neki konceptualni i metodološki problemi interkulturalne komparativne sociologije obitelji
E. Scheuch, M. Sussman: Društvena modernost i modernost obitelji
A. Schneider: Ekspresivni krugovi saobraćanja
M. Straus: Organizacija obitelji i sposobnost za rješavanje problema s obzirom na modernizaciju društva
S. Stryker: Teorija simboličkog interakcionizma: Prikaz i prijedlozi za komparativno istraživanje obitelji
R. F. Winch: Teoretske postavke u istraživanju obitelji

»ZEITSCHRIFT FÜR SOZIOLOGIE«
Jahrgang I., Heft 1., Januar 1972.
Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart

Izlaženje časopisa za sociologiju u Njemačkoj pored literature sa tog područja, koja je u eksploziji, moglo bi se

postaviti upitnim. Prvi broj »Zeitschrift für Soziologie« mora, dakle, objasniti i opravdati svoje izlaženje, kao i fizionomiju.

Izdavač časopisa je sveučilište u Bielefeldu, fakultet za sociologiju u zajedništvu sa izdavačkom kućom Enke Verlag, Stuttgart. Da časopis ne bi bio regionalno zatvoren izabran je gremium od pet članova izdavača, koji nisu vezani, niti za Bielefeld, niti za Enke Verlag. Horst Baier, Frankfurt am Main, Xaver Kaufmann, Bielefeld, Ulrich Overmann, Berlin, Wolfgang Schoene, Münster. Garanciju neovisnosti ovog časopisa imao bi štitiiti osim navedenih izdavača i znanstveni savjet¹.

M. v. Cranach, Bern, K. Dörner, Hamburg, I. Friedrichs, Hamburg, I. Habermas, Starnberg, Th. Harder, Bielefeld, P. Hübner, Berlin, G. Kade, Darmstadt, H. Kellner, Konstanz, R. Koselleck, Heidelberg, R. Lautman, Bremen, W. Lepenies, Berlin, K. Lorenz Hamburg A. Lorenzer, Bremen, K. Lüscher, Konstanz, N. Lumhan, Bielefeld, J. Matthes, Bielefeld, W. D. Narr, Berlin, C. Offe, München, F. U. Papi, Köln P. M. Roeder, Hamburg, F. Sack, Regensburg, M. Schumann, Göttingen, D. Senghas, Frankfurt, Chr. Sigrs, Münster, W. Zapp, Frankfurt.

Rad gremiuma zamišljen je izmjenom članova, trajanje sudjelovanja ograničeno je na četiri godine, s time, da svake godine jedan član odstupa, a bira se novi, kako bi se usprkos mijeni zadržao radni kontinuitet. Izdavač želi međunarodnu komunikaciju stoga svaki članak ima sažetak na engleskom jeziku, a pretpostavlja se saradnja i sa stranim znanstvenicima, čiji bi prilozu u pravilu bili prevedeni na njemački, ali u iznimnim slučajevima objavljeni i na izvornom jeziku.

Uzrok naglog rasta sociologijske literature na njemačkom jezičnom području (Njemačka, Austrija, Švicarska) izdavači vide u intenziviranju sociologijskih istraživanja unutar i izvan akademijskih institucija, ali isto tako u rastućim znanstvenim i otvorenim interesima za sociologiju u ovom prostoru.

Najvažnije opravdanje izlaženja časopisa jest u tome, da bi on trebao prevladati ograničenja na »škole«, različite orijentacije, koje pojedinog znanstvenika ili »pravac« izoliraju u nemogućnosti dijaloga. Problemi »empirijsko-nomologijski« koncipirane sociologije, funkcionalističke teorije sistema u smislu

¹ H. Albert, Mannheim, L. Clausen, Kiel,

N. Luhmanna, ponovno oživljavanje marksizma, hermeneutičko-kritička škola itd. vode, često emocionalno obojene, svoje monologe bez zajedničkog konfrontiranja i argumentiranog dijaloga. Tako izgleda da je metodologija samo za »metodologe«, empirijska istraživanja samo za »empiričare«, marksistička sociologija samo za »marksiste«. Sam naslov »Časopis za sociologiju« trebao bi sugerirati nadvladavanje ovih ograničenosti i biti otvoren za sve struje i pravce — njegov je program samo jedno ograničenje: prilozi trebaju imati opći standard znanstvene kvalifikacije: teorijska relevancija, precizna primjena metoda na postavljene probleme, pronađenih rezultata na praktično postavljanje problema. Time u časopisu nije predviđeno tematsko tretiranje pojedinih brojeva, ali je posebno naglašeno da se zastupa stanovište, da je sociologija i **teorijska i empirijska** disciplina i da će se objavljivati prilozi sa oba područja.

Osim nadvladavanja izoliranosti pojedinih škola, časopis ima ambicije da priložima i istraživanjima utječe na primjenu tih znanstvenih rezultata na probleme odluke i plana. Time je inclusive data i obaveza nadvladavanja tema, kako ih sugeriraju masovne komunikacije. Težište interesa šezdesetih godina bila je industrijska sociologija, sociologija poduzeća, sociologija obitelji i sociologija omladine, a danas je problematika koncentrirana unutar tematike demokratiziranja i moderniziranja nje-mačkog društva. Da ne bi masovne komunikacije činile selekciju »relevantnog« materijala i tema izdavači žele da na temelju različitih teorijskih i metodoloških programa budu zastupljena diferencirana »Praxis«-polja.

Intenziviranje komunikacija, što su si izdavači postavili u zadatak zamišljeno je u »Diskusiji«, u kojoj mogu i čitaoci sudjelovati sa kritičkim komentarima i koreferatima na objavljene priloge, kao što im i autori mogu odgovarati. Osim djela časopisa »Recenzije« u tradicionalnom smislu predviđen je i »Sastavak recenzija«, u kojem bi se za novo izašla posebno značajna djela ustupilo mjesto raznim recenzentima. S vremena na vrijeme u »Pregledu« objavit će se razvoj literature, knjiga i časopisa.

Ako tome dodamo još da se »Časopis za sociologiju« ne misli ograničiti samo na isključivo sociološke priloge, već objavljivati od značaja postavljena pitanja susjednim disciplinama, ukratko

smo prikazali zadatak, što su si ga postavili izdavači.

Prvi broj časopisa unutar takvog programa predstavio nam se slijedećim sadržajem:

Gerhardt Brandt: »Industrijalizacija, moderniziranje, društveni razvitak. Napomena k sadašnjem stanju općedruštvenih analiza.

Lothar Hack, Wulf Krause, Ute Schmidt, Werner Wachutka: »K procesu konstitucije strukture svijesti i uzroku odnosa mladih industrijskih radnika.

Haus J. Hummell: »K problematici zaključivanja u društveno-znanstvenom sistemu iskaza. Plädoyer za formaliziranje (I.).

Jürgen Kriz: »Statistička signifikacija i društvenoznanstvena relevancija. Kritika statističkih modela zaključivanja predstavljenih na primjeru t-test-modela.

Niklaus Luhmann: »Jednostavni društveni sistem«

Walter Müller: »Obrazovanje i proces pokretljivosti — primjena staza analize (Pfadanalyse).

Koncepcija »Časopisa za sociologiju«, da prevlada izoliranost pojedinih područja, da otvori jedan istinski dialog među sociolozima, svakako je za po-
draviti, jer »razgovori« često podjećaju na Babilon, a ne na ono, po čemu sociologija uopće jest: da pojmi društvo. Koliko će u tom uspjeti ostaje otvoreno pitanje. Iskaz da je sociologija i teorijska i empirijska disciplina dokazuje prvi broj već samim naslovima priloga.

Prilog prof. Brandta iz Frankfurta je najvredniji prilog uočavanja mogućnosti nesporazuma i nerazumijevanja problema suvremenog društva, ako mu se daju paušalne ocjene. U problemu »Industrijaliziranje, moderniziranje, društveni razvitak Brandt apelira na stvaranje jedne reflektirajuće teorije industrije, koja bi se utemeljivala na multidimensionalnosti problematike razvoja i na množini mogućnosti putova razvoja. Nepostojanje takve teorije na području opće društvene analize odražava se u dvije rivalizirajuće struje: na postavka-ma teorije modernizacije i na neo-marxističkoj teoriji. Autor primjećuje, kako i jedna i druga struja spoznavaju važne aspekte problematike industrije, ali samo selektivno i tako im bitno izmiče.

Razrješenje problema vidi autor u odustajanju od »općih teorija«, koje ne vode računa da je sam razvoj nelinearan proces, da postoji pluralitet različitih putova razvitka i kojima je zajed-

ničko samo industrijalizacija naprosto. Dakle jedna reflektirajuća teorija industrije, koja ne bi bila niti puko snimanje stanja, ali niti apstraktna zakonitost, koja ne vodi računa o empirijskom stanju bio bi zadatak sociologije na tom području.

Brandtov članak »Industrijalizacija, moderniziranje, društveni razvoj« vrijedan je prilog suvremenom aktuelnom problemu, osmišljeno traženje empirij-

skog znanja za relevantnost jedne opće teorije društva. Ujedno je članak dio profila, što ga »Časopis za sociologiju« najavljuje u prvom broju izlaženja.

Usprkos znatnoj količini publikacija sa područja sociologije — zadatak što si je postavio časopis jest upravo zadatak sociologije, a i znanosti uopće: da vodi razgovor, neograničen predrasudama, da se spozna ono što jest.

Blaženka Despot